

Золото долины Елеке сазы

Археологи КазНУ им. аль-Фараби сделали сенсационное открытие, обнаружив в долине Елеке сазы, в предгорьях Тарбагатая (ВКО) золотые украшения для конского снаряжения правителя сакского общества.

Сенсационное открытие было сделано во время Шиликтинско-Тарбагатайской экспедиции, организованной акимом Восточно-Казахстанской области, в рамках Программы «Рухани жаңғыру». Исполнителями научного проекта и участниками археологической экспедиции выступили ученые Казахского национального университета им. аль-Фараби. Руководил проектом профессор Абдеш Ташкенович Толеубаев. Ответственные исполнители: заведующие кафедрами археологии, этнологии и музеологии доктор PhD P.C. Жуматаев и докторант кафедры С.Т. Шакинов.

В этом полевом сезоне мы вели раскопки на четырех малых и одном большом кургане. Большой курган диаметром 89 м и высотой 5,5 м был полностью ограблен в древности и в новое время.

В результате раскопок были вскрыты могильная яма и дромос (подземный коридор, ведущий к склепу). В могиле обнаружены лишь отдельные фрагменты костей человека и керамики. Тогда мы решили местами обследовать внешний каменный панцирь сооружения, ров, окружающий курган и восьмикаменные поминально-жертвенные места вокруг кургана. Под каменным панцирем у юго-восточного подола кургана обнаружили клад золотых украшений для конского снаряжения.

Клад был заложен в земляной воронке диаметром 50 см и глубиной около 80 см. Несомненно, это был похоронно-поминальный дар – приношение покойному правителю, возможно, от подвластных ему родоплеменных подразделений или объединений.

О ценности открытия говорит тот факт, что, согласно опубликованным материалам и музейным экспонатам, такого красочного и богатого украшения конской сбруи из толстого пластинчатого золота и толстой фольги с очень разнообразными мифологическими сюжетами, формами и изображениями не было во всем пространстве сако-скифского мира. Предметы конского снаряжения в сако-скифских памятниках часто встречаются в виде клада внутри или за пределами кургана.

Общее количество золотых изделий – 830 единиц. По датирующим признакам большой курган, у подножья которого был найден золотой клад, относится к среднесакскому времени – V-IV вв. до н.э., т.е. артефакты 2500-2400 лет давности. По технологии изготовления, материалам, формам и сюжетам золотые украшения предварительно также датируются V-IV вв. до н.э. и являются особо ценными памятниками искусства саков Алтая-Тарбагатая.

Соб. корр.

ТРАНСФОРМАЦИЯ В ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Акцент во время рабочего заседания ректората был сделан на вопросах создания новой модели вуза, в котором каждый из 16 факультетов КазНУ должен превратиться в мощный научно-образовательный кластер. На этом этапе трансформации вуза в исследовательский университет перед КазНУ стоят серьезные задачи.

Заседание ректората началось с доклада начальника управления подготовки и аттестации научных кадров Ренаты Еркиновны Кудайбергеновой «Об усилении научной составляющей при подготовке магистрантов и докторантов». Дав общее представление о том, что сегодня подразумевает научно-исследовательская работа магистранта и докторанта (НИР), спикер подчеркнула новшества этого года. «В этом году были внесены изменения по кредитам и выделены основные виды деятельности, за которые докторанты получают кредиты. Новшеством этого года является включение в НИР модуля «Инструменты научных исследований», включающего две дисциплины – академическое письмо и методы научных исследований, – отметила Ренат Еркиновна. – Были усилены требования по научным публикациям с целью повышения эффективности обучения в магистратуре, более активного приобщения магистрантов к научной деятельности».

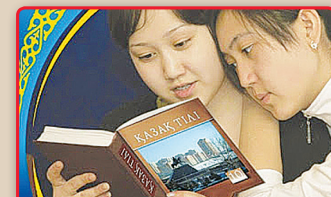
Продолжение на 2-стр.

ТІЛДЕР МЕРЕКЕСІ

5 қыркүйек – Қазақстан халқы тілдері күні мерекесі. Бұған дейін (1998 жылдың 20 қаңтарынан бастап) 22 қыркүйекте атап өтілетін мереке, 2017 жылы сол кездегі үкімет басшысы болып отырған, қазіргі кезде Алматы қаласының әкімі Бақытжан Сағынтаевтың «Қазақстан Республикасында мереке күндер тізбесін бекіту туралы» қаулысымен 5 қыркүйекке ауыстырылған.

Атаулы датаның өзгеруінің өзіндік себебі де жоқ емес. «Ұлттың сақталуына да, жоғалуына да себеп болатын нәрсенің қуаттысы – тіл» деген артында ұлағатты сөз қалдырған, қазақ халқының тағдыры мен тілі үшін күрескен біртуар азамат, ұлт ұстазы Ахмет Байтұрсынұлының туған күні. Ол – қазақ ғылымы тарихында ұлттық әліпби жасап, жаңа емле, төте жазу, араб графикасы сияқты жаңа үлгі ұсынған реформатор. Бүгін барша Қазақстанда тұратын халық қазақ әліпбиінің негізін қалаушы ғалымның туған күнінде Тілдер мерекесін тойлайды.

Жалғасы 2-бетте

РЕКТОРАТ

Продолжение. Начало на 1 стр.

Так, публикации магистрантов должны индексироваться в одной из баз данных Scopus и Web Of Science, так же, как и публикации научных руководителей магистрантов и докторантов. Главное новшество – аттестация НИР магистрантов в 4-м семестре и допуск к защите будут осуществляться при наличии не менее одной публикации, индексированной в базах Scopus и Web Of Science.

Обсуждение проблем усиления научной составляющей в деятельности вуза привело участников заседания к стратегически важному вопросу формирования новой модели интеграции вузов с НИИ, о проблемах и перспективах этого процесса. «Этот тренд развития высшего образования, – подчеркнул ректор КазНУ Галым Мутанов. – Этот переход мы осуществляем эволюционным путем, структурно мы ничего не меняем, но смещаем акценты, даем большие возможности факультетам. На основе кластерного подхода каждый факультет должен стать мощным научно-образовательным кластером с большой свободой полномочий и огромными возможностями. Сегодня деятельность университетов определяют научные школы. 16 факультетов-кластеров должны себя проявить». В этой связи необходимо создать правовую, научно-методическую основу, пересмотреть и утвердить программные документы – положения о магистратуре, докторантуре, Ученом Совете, и, конечно же, успешно стартовать в новый учебный год.

Онлайн-заседание ректората продолжил проректор по интернационализации и коммерциализации Мехмет Арслан, рассказав о том, как идет процесс приема иностранных студентов в условиях Covid-19.

ТРАНСФОРМАЦИЯ В ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

По словам спикера, в связи с пандемией коронавируса резко сократилось количество иностранных студентов в вузах. Причин немало: отказы абитуриентам в визе, отмена авиасообщений, закрытие границ.

Кроме того, родители выказывают недовольство обучением в онлайн-формате, предпочитая традиционную очную форму. В связи с этим 57 % абитуриентов отложили поступление в зарубежные вузы.

О необходимости усиления работы вуза в этом направлении проректор по интернационализации и коммерциализации Мехмет Арслан сказал следующее: «Нам важно увеличивать количество иностранных студентов. Это стратегическая цель КазНУ. Мы над этим

усиленно работаем, создавая онлайн-платформы, получая легализацию диплома вуза иностранных государств.

При этом очень важно также приложить максимум усилий, чтобы не только привлечь, но и удержать иностранных студентов. Для этого мы осуществляем прием дважды в год, применяем индивидуальный подход к каждому студенту. В этом году мы ожидаем 850 иностранных студентов, из них – 110 уже зачислены».

Заседание завершилось обсуждением рабочих вопросов, связанных с работой структурных подразделений университета в новом учебном году.

Светлана УМЕРГАЛЕЕВА

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде жаңа оқу жылы дәстүрлі түрде бағдарлау апталығынан басталды. Апталық барысында 100-ден астам онлайн кездесулер мен семинарлар, оның ішінде сыбайлас жемқорлық көріністеріне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша да шаралар ұйымдастырылып өткізілді.

БАҒДАРЛАУ АПТАЛЫҒЫ

Олар, сонымен бірге, университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы басқармасының жаңашылдықтарымен, ЖОО-да сыбайлас жемқорлыққа қарсы ортаны қалыптастыруға және жосықсыз тәжірибенің кез келген көріністеріне нөлдік төзімділікті қалыптастыруға, сыбайлас жемқорлыққа қарсы заманауи технологияларды енгізуге

бағытталған «Сыбайлас жемқорлықтан тыс университет» жобасының іске асырылуымен танысты. Семинар қатысушыларына парасаттылық туралы тақырыптық бейнероликтер көрсетіліп, тәжірибелік және әдістемелік ұсынымдар мен қатысушыларды қызықтырған сұрақтарға жауаптар берілді.

Өз тілшімізден

Фото: Д. Балабекұлы

KAZNU.KZ

Ал-Фараби атындағы ҚазҰҰ археология Eleke sazy alqabynda, Tarbagatai (ShQO) тау бөктерінде сақ қоғамы көсемінің ат шеріне арналған алтын әшекейлер тауып, sensasialyq jañalyq ashty.

Sensasialyq jañalyq «Rýhani jañyry» baғdarlamasy aiasynda Shyğys Qazaqstan oblysy ákimdigi uymdastyrgan Shilikti-Tarbagatai ekspediasy kezinde jasaldy. Gylymi jobany oryndaýshylar men archeologiayq ekspediasyga qatysyshylar Qazaq ulttyq ýniversitetiniñ galymdary boldy. Joba jetekshisi profesor Ábdesh Tashkenuly Tóleybaev. Jayapty oryndaýshylar: archeologia, etnologia jáne múzeologia kafedralarynyñ meñgerýshileri, PhD doktory R.S. Jumataev jáne kafedra doktoranty S. T. Shakenov.

Qazba jumystarynyñ nátjesinde qabir shuñqyry men dromos (qabirge aparatyn jerasty dázisi) ashyldy. Qabirden adam súekteri men keramikanyñ jeke bólikteri gana tabyldy. Sol kezde biz qurylystyn syrty tas qabygyn, qorgandy qorshap turgan shuñqyry jáne qorgannyñ analasynda segiz tasty jerley oryndaryn zertteydi sheshtik.

Qorgannyñ ontústik-shyğys eteginiñ tas qabygynan at ábzelderi úshin jasalğan alтын әшекейлер табылды. Qazyna diametri 50 sm jáne tereñdigi shamamen 80 sm bolatyn jer shuñqyryna salynğan. Bul jerley sózsiz eske alyğa arналған, iaғni sol zamandaғы – marqum bileýshige, múmkin oған bağynyshty taipalyq bólimshelerden nemese birlestikterden tartý bolğan. Ol zamanda el biligen kósemderdi qasterlep jerlegen. Ashlydyñ qundlylyғы jarialanğan materialdar men murajai eksponattaryna sáikes, ár túrli mifologiayq sújetteri, formalary men bemeleri bar qalyñ taqtaishaly alyñ men qalyñ folgadan jasalğan at ábzeliñiñ osyndaı túrli-tústi jáne bai bezendiriliy sako-skif álemiñiñ búkil keñistiginde bolmağandyğymen kórinedi. Sako-skif eskertkisherindegi at jabdyqtary kóbinese qorgannyñ ishinde nemese syrtynda qazyna túrinde kezdesedi.

Novy ýchebny god v Kazahskom nasonalnom ýniversite imeni Al-Farabi tradisionno nachalsá s orientatsionno nedeli, za vremá kotoroi bylo organizovano i provedeno bolee 100 onlain vstrech i seminarov, v tom chisle i po voprosam protivedstva korrýpsionnom proavleniam.

V onlain-meropriatah prináli ýchastie rektor KazNÝ Galym Mýtanov, prorektora, direktora departamentov, dekanı 16 fakúltetov, 68 zavedýnyshih kafedrami, 245 kýratorov-edvaizerov, stýdenty pervogo kýrsa i okolo 3 tys. chlenov klýba «Sanaly Urpaq».

Stýdenty byli oznakomleny s antikorrýpsionnoi politikoı ýniversiteta, antikorrýpsionnym standartom, kodeksom akademicheskoi chestnosti i chesti stýdentov, pravilami vnytnennego raspordáka, rabotai klýba «Sanaly Urpaq», takje dlá nih byl organizovan virtýalny kampýs-týr.

V hode onlain-seminarov prepodavateli i kýratory-edvaizery obmenális mneniami po ýlychsheniý obrazovatelnoi deiatelnosti, opytom i praktikoı raboty v distansionnom rejime. Oni takje byli oznakomleny s novshestvami antikorrýpsionnogo ýpravlenia ýniversiteta, realizatsiei proekta «Ýniversitet vne korrýpsii», napravlennoho na formirovanie v výze antikorrýpsionnoi sredy i nýlevoi terpmosti k lúbym proavleniam nedobrosovestnyh praktik, vnedrenie sovremennyh antikorrýpsionnyh tehnologi. Ýchastnikam seminarov byli prodemonstrirovany temacheskíe videoroliki o dobroporádochnosti, dany prakticheskíe i metodicheskíe rekomendatsii i otvety na interesýnyshie voprosy.

Bylýy jyl adamzattyn álemdi qabyldaýy men oған degen kózqarasyn kóp ózgeretti. Bul karantın ómirdiñ barlyq salalaryna túzetýren engizip, biz basqasha jumy istep, oqyp, sportpen analysy men demaly túrin de ózgerттіk.

Birinshi synypqa birinshi ret! Barlyq balalar 1-qyrkúekte – balalyq shaq pen mektep ómiri arasyndaғы shekarany ótkizetin kúnderdi kútedi. Birinshi kúzgi kúnniñ basty atrıbyty - jaña portfel. Tórt jyl buryñ ál-Farabi atyndaғы QazUÝ qyzmetkerleriniñ «Parasat» kásipodaғы ýniversitet ákimshiliginiñ qoldaýymen birinshi synypqa baratyn balalarga sómkeler men oqy quraldaryn alyp berýdi sheshken bolatyn. Ýniversitet qyzmetkerleri, ata-analar bul ideaga yqylas bildirdi. Osylaisha, birinshi synypqa baratyn búldirshinderge sómke taratý dástúrge analdy. Bylýy jyly da kásipodaq dástúrdi jalğastyry qajet dep sheshtii. Sebebi, 1-qyrkúek ata – analar úshin bul qýanyshy tolyq gana emes, sonymen qatar úlken qyndyqtar men qarjylyq shyğyндar. Balany mektepke dayndaý otbasylyq búdjetke atarlyqtai salmaq salady. Kásipodaq komitetiniñ sómkeleri bul ata-analar úshin jaqsy áleymettik kómek. Byl 230 birinshi synyp oqyshysy «Kásipodaq» sómkelerimen mektepke barady. Arine, kásipodaq aktivi bolashaq oqyshylar men olardyñ ata-analary úshin ýniversitet bashhylyғы rektorattyñ májilis zalyñ usynyp, búldirshinderge sómkelerin tapsyry kónildi ári áserli ótken jylardy esten shyğarmady. Karantın jağdaynda sómkelerdi kásipodaq uymdastyryshylary barlyq saqtyq sharalaryn eskere otyryp, olardy erteñgi mektep oqyshylarynyñ ata-analaryna taratý etti. 2020 jylgy sharadan dástúrlı jalpy fotosýretter iaғni, búldirshinderdiñ otbasymen túsken syretteri bolmaidy.

175 ЖЫЛ

Абай Құнанбайұлының мерейтойы

АБАЙДЫҢ ОН ТОМДЫҚ ЖИНАҒЫ

Қазақстанның мәдени, әдеби, сондай-ақ баспа өмірінде тұңғыш рет қазақ халқының ұлы ақыны, композиторы, данышпан ойшылы және аса көрнекті дана тұлғасы Абай Құнанбайұлының 175 жылдық мерейтойына арналған ақынның он томдық толық шығармалар жинағы жарыққа шықты. Жинаққа Абайдың шет тілдеріне аударылған өлеңдері мен қара сөздері кірді.

белгілі «Penguin» баспасынан басып шығарылған.

Абай Антуан Гарсианың аудармалары арқылы француз тілінде сөйлей бастады. Антуан Гарсиа Лев Толстойдың, басқа да атақты орыс жазушыларының шығармаларын аударып, Парижде басып шығарған.

Гетенің тіліне, яғни неміс тіліне аударманы Лариса Захарова Германиядан келген аудармашы Ханс Фрайтагтың қатысуымен жүргізді. Л. Захарова Қазақстанның тумасы, ол неміс, қазақ, орыс тілдерін жете меңгерген. Сондай-ақ, әлемнің әдеби орталарында кеңінен танымал аудармашы және баспагер Лео Кошут Абайдың өлеңдерін неміс тіліне аударды.

Абайдың философиялық дүниетанымын өз тілдерінде жеткізу үшін, аудармашылар, әлбетте, қазақ даласының кемеңгер ойшысы көтеріп отырған адами-құлықтық, рухани ой-толғамдарына алдымен өздері қанық болды. Өйткені, Абайды толғандырған ойлар ХХІ ғасырда да бүкіл адамзат үшін өзекті мәселе болып қалуда.

Абайдың еңбектері Роллан Сейсенбаевтың ұйымдастыруымен Лондондағы «Абай Үйінде» шет тілдеріне алғаш рет аударылып, кітап болып басып шығарылды. Жақын болашақта «Халықаралық Абай Үйі» тұңғыш рет ақын

шығармаларын факсимиле түрінде басып шығаруды жоспарлауда. Абайдың бір томдық таңдамалы шығармалары Американың «Amazon» баспасында жарық көрмек. Айта кетерлік жайт, осыдан бірнеше жыл бұрын клуб парсының ұлы ақыны Фирдаусидың «Шахнаме» эпосының қыпшақ тіліндегі аудармасының факсимилесін басып шығарған болатын.

Жинақтың тоғызыншы томы – «Абай туралы сөз» толығымен әлем елдерінің әйгілі әдебиетшілері,

ақын-жазушылары, ғалымдары мен дін қайраткерлерінің Абай туралы ойларына арналған. Бұл Абай әлемінің бүкіл адамзатқа ортақ рухани құндылық екенінің тағы бір дәлелі.

«Абай лебі, Абай үні, Абай тынысы – заман тынысы, халық үні. Бүгін ол үн біздің де үнге қосылып, жаңғырып, жаңа өріс алып тұр». Бәлкім, Мұхтар Әуезовтің бұл сөздері тарихи шындыққа айналуда.

Өз тілшімізден

Биыл ұлы ойшыл, ақын, ағартушы, ұлттың жаңа әдебиетінің негізін қалаушы Абай Құнанбайұлының туғанына 175 жыл толуына орай, мемлекет көлемінде және халықаралық деңгейде ауқымды іс-шаралар ұйымдастырылып, шетелдегі Қазақстан елшіліктері жанынан Абай орталықтары ашылып, Абай шығармаларынан үзінді оқу эстафетасы жалғасын табуда. Абайдың тұлғасы мен мұрасын ұлықтау шаралары шетелдермен қатар Түрік елінде де жалғасуда.

Осы жылдың ақпан айында Қазақстанның Түркиядағы Елшілігі, ҚР Мәдениет және спорт министрлігі, Түркия мәдениет министрлігі, TRT Аваз телеарнасы қолдауы және Түрксой ұйымының ұйымдастыруымен Түркия-

БАУЫРЛАС ТҮРІК ЕЛІНДЕ ЖАРЫҚ КӨРГЕН АБАЙ МҰРАСЫ

ның астанасы Анкара қаласында Абай Құнанбайұлының 175 жылдық мерейтойының Түркиядағы ресми ашылу салтанаты өтті. Сонымен қатар түркітілдес мемлекеттердің Мәдениет министрлері жиынында 2020 жыл Абай жылы болып жарияланған болатын.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Абай және ХХІ ғасырдағы Қазақстан» атты мақаласында да атап өтілгендей, ұлы ойшыл Абайдың өнегелі мұрасын зерттеп, зерделеу кейінгі ұрпаққа парыз. Хакім Абайдың шығармашылық мұрасы – Қазақ халқының, бүкіл Түркі жұртының ғана емес, адамзаттың маңызын жоймайтын және сарқымайтын рухани қазынасы. Жаһандану дәуіріндегі ұлттық-мәдени құндылықтарды қайта қалыптастыру үрдісінде Абайдың идеялары мен көзқарастары өз құндылығын жоймай, кейінгі ұрпаққа жол сілтеуде екенін уақыт көрсетіп отыр.

Абайдың 175 жылдық мерейтойына орай мемлекет басшысы Қ.Ж. Тоқаев ұсынған ерекше маңызды жобаның бірі – ұлы ақынның шығармаларын он тілге аударып, басып шығару еді, яғни атап айтқанда, Абай еңбектері ағылшын, араб, жапон, испан, итальян, қытай, неміс, орыс, түрік, француз тілдеріне тәржімалануы жоспарланған. Жуырда Ыстамбұл қаласындағы Түрік әдебиеті қоры тарапынан бұл жоба іске асырылып, Абайдың өлеңдері мен қара сөздерінен құралған «Абай» атты жинақ жарық көрді.

Жинақта редакциялық кеңес төрағасы, мемлекет басшысы Қ.Ж. Тоқаевтың «Абай шығармалары – адамзат мұрасы» атты алғысөзі, Абайдың 1855-1903 жылдары аралығында жазған 140 өлеңі мен соңғы жылдары табылған 6 өлеңі, 3 дастаны, 45 қара сөзі орын алған. Редакциялық алқа мүшелері: Қырымбек Көшербаев, Ақтоты Райымқұлова, Олжас Сүлейменов, Кенжехан Матыжанов, Мұрат Әуезов, Бақытжан Канапьянов. Абай туындыларын түрік тіліне тәржімалаған аудармашылар доцент, доктор Экрем Аян мен Зафер Кибар, поэтикалық жағынан үйлестірген ақын-жазушы, аудармашы Имдат Авшар, редакторлары профессор Абдулвахап Кара және доцент, доктор Бахтияр Аслан.

Абай мерейтойына орай, «Абай жолы» роман эпопеясы ақын-жазушы Зафер Кибар тарапынан түрік тіліне жылдар өте қайта аударылды. Оның бұл еңбегі жоғары бағаланып, Президент жарлығымен «Достық» орденімен марапатталды.

Абайдың 175 жылдық мерейтойына орай жарық көрген бір басқа туынды, профессор Нергиз Бирай, профессор Гүлжанат Құрманғали Ержиласун және Сонер Сағлам редакторлығымен әзірленген «Түркі дүниесінің данасы – Абай Құнанбайұлы» атты жинақ. Бұл жинақ Анкарада Түркі академиясының қаржыландыруымен Якуб Өмерұлы басшылығындағы «Еуразия жазушылар одағында» басылып шықты. 664 беттен тұратын жинақта әр түрлі елдердің 92 академик-жазушыларының 86 ғылыми мақаласы қамтылған.

Ұлы ойшыл Абайдың 175 жылдық мерейтойының Түркияның төрінде атап өтілуі, оның шығармаларының аударылып, кеңінен насихатталуы Қазақ елі үшін үлкен мәртебе. Жоғарыда аталған шығармалардың түбі бір Түрік жұртындағы бауырластарымыздың Абайды танып білулері жолында үлкен септігін тигізери сөзсіз. Ұлы Абайды бауырлас Түрік жұртында таныту ісіне зор үлес қосқан барша бауырларымызға алғысымыз шексіз. Бұдан кейінгі кезеңдерде де түрік бауырларымызбен бірлесе тарихымызды, мәдениетімізді сақтау, дамыту және насихаттау шаралары жалғасын табар деген сенімдеміз.

Г. ТЕМЕНОВА,
А. НАЗАРОВА,
Түрксой кафедрасының
аға оқытушылары

ЕЛДІК МҰРАТТЫҢ АЛТЫН АРҚАУЫ

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың Қазақстан халқына жолдауының биыл 1 қыркүйек Білім күнімен тұспа-тұс келуінің символдық мәні бар деп білемін.

бастағаны көптің көңілін көтеріп, қуаныш сыйлады. Мемлекет басшысы айтқандай, пандемия бізде көптеген қордаланып қалған түйткілдердің бетін ашып, жүйелік мәселелердің бар екенін көрсетіп берді. Пандемиямен күрес жөніндегі кешенді бағдарламада күн тәртібіндегі өзекті мәселелерге өзгеше қырынан қарап, басқаша қадаммен келіп, оны күн сайын жетілдіруді де талап етеді. Босаңсуға болмайды. Бұл нақтылық пен шынайылықты, іскерлік пен біліктілікті де қажет етеді. Биліктегі лауазымды тұлғалардан бастап, мамандарға дейінгі азаматтардың кәсіби деңгейін көтеру, жауапкершілігін артыру мәселесі маңызды қадам болып қала бермек. Президент сөзінен түйгеніміз осы.

Бүгінгі күні халық үніне құлақ асатын, ұтқыр бюрократиялық аппаратты жетілдірудің қажеттігін аңғарамыз. Ұлт басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы мұны да, ұлттық қауіпсіздікпен тығыз сабақтасып жатқан өткір мәселе екенін айрықша атап өтті. Иә, әлемдегі ахуал, соңғы трендтерден байқағанымыздай, мұнайға тәуелді суперцикл аяқталып келеді. Осы жағынан келгенде Президент ұсынған жаңа экономикалық бағыт жүзеге асуға тиіс 7 негізгі ұстанымның қайсысы болса да өзекті. Оның біріншісі «Игіліктер мен міндеттемелерді әділ бөлу». Халқымыздың да басты талабы осы. Біздің пікірімізше, адами капиталды дамыту, білім берудің

жаңа түрін инвестициялауды аталған ұстанымдардың іргелі қағидаты ретінде дамытқанымыз жөн. Сабақтастықты билікте ғана емес, ұлттық танымда да жалғастырудың да өзектілігін пайымдап отырмыз. Экологиялық сананы қалыптастыруда құқықтық базаны күшейтумен бірге, халқымыздың бай мұрасын, экофилософиясын да жандандыруды мерейлі мақсат ретінде белгілеп отырмыз. Бұл білім беру ордалары бағдарламаларының да ажырамас бір бөлігі болуы керек. Қоршаған ортаны қорғау халқымыздың «бір тал кессең, он тал ек» деген өміршең ұстындарымен астасып жатса ғана игілікті нәтижеге қол жеткізетініміз ақиқат.

Мемлекет басшысы өзінің жолдауында қолжетімді әрі сапалы білім беру ісіне, әсіресе қазіргі жағдайда тоқырауға ұшыраған саланың ахуалын одан сайын төмендетіп алмау туралы жанайқайы көпшіліктің көңілінде жүрген түйткілге толы мәселенің оң шешімін көрсетеді. Жаңа оқу жылы алдындағы дайындық кезеңі мұғалімді де, ата-ананы да әрі-сәрі күйге түсіріп отырғаны жасырын емес. Қасым-Жомарт Кемелұлының нақты бір онлайн платформаны шұғыл түрде әзірлеуге тапсырма беруін де осы бағыттағы нақты шешім деп бағамдаймыз. Ұлт көшбасшысының үздік шәкірттерге ерекше көңіл бөліп, өзгелерін ұмыт қалдырмауға да тапсырма беруі де ел келешегіне қызмет

етуді мұрат тұтқан жастарымызға тың серпіліс әкелетін бастама деп білеміз. Әлеуметтік дистанцияны ұлғайтып, қоғамдағы жіктің асқынып кетпеуіне жол бермеу, ең бастысы өскелең ұрпақтың лайықты білім алып, қоғамның берік мүшесіне айналуына мүмкіндік жасауы да жолдаудың негізгі арналарының алтын арқауына айналуы құптарлық іс. Осы ретте Президенттің ғылым саласын, ғылымның әлеуетін дамытуға тың көзқараспен қарауға шақыруы да жоғары оқу орындары мен зерттеу институттарының да жұмысына серпін беретіні анық. Бұл ғылымның пайдаға негізделген, прагматикалық, практикалық жағына ғана басымдық беру деген ғана сөз емес. «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясындағы «Жаңа гуманитарлық білім жобасы» да, жолдаудың түйінінде айтылған тың тәсіл, жаңаша ойлау, жалпыұлттық ынтымақ және өзара қолдауда дәстүр мен сабақтастыққа, іргелі құндылықтарға және озық білімге негізделеді.

Түйіндей келе, Жолдау баянды мақсаттарымызға қол жеткізудегі, ұлттық қауіпсіздігімізді нығайтып, болашаққа нық қадам басудағы дағдарыс жағдайындағы нақты бағдар деп атауымызға толықтай негіз бар.

Әсет ҚҰРАНБЕК,
фил. ғ. к., философия
кафедрасының меңгерушісі

В своем Послании народу Казахстана 1 сентября 2020 г. Президент Касым-Жомарт Токаев четко обозначил задачи и перспективы развития страны. Экономика после пандемии – это основной объект внимания правительства Казахстана.

ЗАДАЧИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

управления, что позволит изменить в лучшую сторону скорость принятия решений.

Глава государства обратил внимание, что в новых реалиях будет новая конъюнктура рынка. КазНУ им. аль-Фараби готовит специалистов разного профиля, поэтому особое внимание нужно уделять ситуации на современном рынке. Президент подчеркнул, что инвестиции должны быть вложены в образование нового типа. Будущим специалистам необходимо знать о поддержке промышленности, об экспортной поддержке, о стабильности

законодательных условий.

В Послании Президент выделил общую задачу – увеличение объема производства, рассказал о транспортных проблемах Нурлы-Жол, о сохранении доходов и занятости населения, о кредитовании, о справедливом распределении национальных доходов, о налоговой политике, о конкуренции во всех сферах экономики. Президент подчеркнул, что государство – не самый лучший хозяйственник. Много было сказано о развитии регионов.

Благополучие граждан является приоритетом. Социальная политика будет направлена на улучшение жизни людей. Качественное образование позволит сформировать нужные компетенции на рынке труда. В Послании Президент уделил внимание защите прав человека, и детей в особенности. Послание затронуло все сферы жизни и деятельности народа Казахстана, обозначило цели и задачи всего общества.

Преподаватели факультета довузовского образования КазНУ им. аль-Фараби в условиях карантина проводили занятия дистанционно, в новом формате. В настоящее время необходимо готовить

будущих специалистов с учетом нового курса экономики Казахстана. Преподаватели кафедры языковой и общеобразовательной подготовки иностранцев учат студентов-иностранцев не только казахскому и русскому языкам, но и дают им базовые знания и представления о развитии современного Казахстана.

Социальная политика, которая будет направлена на улучшение жизни людей, позволит преподавателям сосредоточиться на реальных задачах образования, привлечения иностранных студентов из разных стран для учебы и дальнейшего сотрудничества во всех сферах науки, экономики и культурного обмена.

Послание Президента К.-Ж. Токаева четко осветило цели и задачи, стоящие перед страной, указало на все имеющиеся недостатки, направило общество на реформирование, улучшение и созидание.

Е. ИГНАТОВА,
доцент кафедры языковой и
общеобразовательной подготовки
иностранцев факультета
довузовского образования

Сложная постпандемическая экономическая ситуация, вызывающая опасения у всего мирового сообщества, закономерно требует целого комплекса мер, решению которых посвящены ключевые разделы Послания Президента нашей страны «Казахстан в новой реальности: время действий».

«КАЗАХСТАН В НОВОЙ РЕАЛЬНОСТИ: ВРЕМЯ ДЕЙСТВИЙ»

реформ старыми управленческими методами. Для того, чтобы перезагрузить систему государственного управления и сориентировать ее на достижение конкретных результатов К-Ж.К. Токаевым дано поручение провести системные реформы государственной службы и создать Агентство по стратегическому планированию и реформам с прямым подчинением Президенту.

Значительное место в Послании Главы государства уделено созданию благоприятного бизнес-климата. И в данном контексте определенным прорывом является мера по сокращению громоздкости и карательных методов регулирования предпринимательской деятельности. Особенно вдохновляющим является поручения Президента Казахстана по ревизии Налогового кодекса и подзаконных актов с целью минимизации налогов и платежей и разработки налоговой политики, понятной для граждан.

Стимулировать развитие бизнеса в стране будет и пересмотр кредитной политики банков второго уровня, деятельность которых отныне будет регулироваться Комитетом по денежно-кредитной политике при Национальном банке.

Как известно, предпосылкой успешного развития бизнеса является конкурентная борьба, которая все сильнее стала подавляться растущей монополизацией рынков. И в этой связи, создание Агентства по защите и регулированию конкуренции с прямым подчинением Президенту страны также представляется наиболее эффективной институциональной мерой для реалий Казахстана, где во многих секторах сохраняется значительная доля государственной собственности.

В целом Послание Президента Республики Казахстан 2020 года отличает глубокий анализ накопившихся социально-экономических проблем и детальная проработка мер по их

последовательному и системному устранению. Чтобы не заблудиться в новой реальности, пора от слов переходить к делу.

Р. САГИЕВА,
д.э.н., доцент,
декан Высшей школы
экономики и бизнеса

Мен үшін Қазақстан Республикасының Президенті Қ-Ж.К. Тоқаевтың ағымдағы 1 қыркүйекте жасаған Қазақстан халқына жолдауы әсерлі болды.

ҒЫЛЫМҒА ҚОЛДАУ

Бұл жолдауда еліміздің 2050 жүйелі даму жоспарына сәйкес тыныс тіршілігінде уақыт талабына сай халықтың ойында жүрген, бірақ тек Республика Президентінің заңды өкілетті пәрменімен ғана нұсқау жасап қадағалауы арқылы ғана жүзеге асырылуы мүмкін жайларды дәл баса айтып, Үкіметке нақты тапсырмалар берілді. Дәлірек айтсақ, мен өзім еліміздің Білім және ғылым саласында қызмет жасаудағы маман азаматтардың бірі ретінде айтарым Президент Қ-Ж.К. Тоқаевтың жер қойнауын пайдаланушы компаниялардың табысынан бекітілген заңнамаға сай Еліміздің ғылыми-технологиялық дамуына бөлуге тиісті 1%-дық қаржылық салымдарын еліміздің осы бағытта дамуға жауапты салалық органдарына аударуды тапсырып міндеттеуі орынды болды. Себебі осы күнге дейін мемлекет бизнеске сенім артып, қаржы-экономикалық қана преференция емес, сонымен қатар өз өндірісін технологиялық тұрғыдан дамытуға бағытталған салалық ғылыми-технологиялық саясатты жүргізу мүмкіндігін бергені баршамызға аян. Сол арқылы Бизнеспен Үкімет бірлесе отыра еліміздің индустриясын дамытуға және ақылды экономиканы әріптестік форматта жеделдете тұрғызуға пәрмен берген. Бірақ, қазіргі таңда мұндай форматта жүзеге асырылған жұмыстардың нәтижелері мемлекеттің де және елдің де көңілінен толықтай

шықты деп нақты айту асығыстық болатындығы аян мәселе. Сондықтан, Бизнесінің салалық тұрғыдан ғылыми-технологиялық сұранысымен отандық және шетелдік білім мен ғылым саласының әлеуетін ұштастыра отырып Мемлекеттік ғылыми-технологиялық саясатты жүзеге асыруды толықтай жауапты құзыретті арнайы органға жүктелуі дұрыс шешім деп мен де сенемін. Ал жұмысты үйлестіру мен салалық мақсатты жоғары нәтижеге қол жеткізу сол бизнес пен мемлекеттің ғылыми-технологиялық саясатына жауапты мекеменің жауапкершілікті және тиімді механизмдерді бірлесе жасақтап жүзеге асыруларына тікелей байланысты болмақ.

Осылайша Мемлекет басшысы ретінде Қ. Тоқаевтың саяси ерік-жігер танытып, еліміздің ғылыми-технологиялық саяса-

тын Бизнес пен Үкімет арасындағы практикадағы алшақтықты жақындатуға және оны синхрондау арқылы мемлекеттің нақты мүдделі мақсатына жұмылдыруы Халықты еститін Үкімет моделін жасаудағы Білім, Ғылым және Бизнес үшін маңызды қадам болды. Ол тек ресми рәсімделіп айтылған ғана мәселе емес деп ойлаймын. Себебі бұл тапсырма, еліміздің ғылыми-технологиялық әлеуетін индустрияны сапалық тұрғыдан Бизнес пен Білім-Ғылым саласының бірлесе отырып келесі деңгейге көтерудің жүгін жүктеген ауқымды тапсырма екендігін бүкіл ел дұрыс түсінді. Нәтижесінде бұл

бағыттағы жұмыстар жаңа қарқынмен ғылыми-техникалық субъектілерді бәсекелестік шартында мақсатты қаржыландырып, кәсіпорындарды технологиялық модернизациялауға қол жеткізуге, сол арқылы қосымша салықтық салмағы жоғары өнім өндіруге және адамдардың еңбек өнімділігін айтарлықтай деңгейде жүйелі түрде арттыратындығы сөзсіз. Нәтижесінде, бұл жұмыстардың барлығы Индустриалды дамыған, ақылды экономикасы бар Жаңа Қазақстанды қуаттандыруға бағытталған.

Х. ТАСИБЕКОВ,
химия және химиялық технология
факультетінің деканы,
ҚазҰЖҒА корреспондент-мүшесі

■ ДӘМЕГҮЛ БАЯЛИЕВА – 70 ЖАС

Ақ тілеулі әже ұстаз

Журналистика факультетінде ғасырға жуық уақыт аясында сол киелі шаңырақтың іргетасы болып қаланып, уығы болып шаншылып, керегесі болып керіліп, бауы болып байланып, тарихына айналып қолтаңбасын қалдырған қаншама ұстаз бар. Солардың бірі – осыдан 51 жыл бұрын талапкер боп келіп табалдырығынан аттап, бар саналы ғұмырын арнап, бүгінде бейнетінің зейнетін көріп отырған журфактың ақ маңдайлы ардагері Дәмегул Сердалықызы Баялиева.

43 жыл. Бұл – бір ғұмыр, бір тарих. Ал сол бір ғұмыр сол киелі шаңырақта ұстаздық етіп, қаншама тағдырды тәрбиелеп ұясынан ұшырды. Дәмегул апай дәріс оқып, ғылымға баулып, өмірлік тәлім берген талай шәкірт қырандай самғап, туған елдің түкпір-түкпірінде қалықтап қанат қағуда.

«Әрқайсысының өз орны бар. «Ана тілі» газетінің бас редакторы Жанарбек Әшімжан, Әлем тілдері және іскерлік мансап халықаралық университетіндегі журналистика кафедрасының меңгерушісі Орынтай Ошанова... Бірқатарын атап, бірталайының атын айтпай кетсем жүректері ауырып қалар, бәрінің де аудиторияда алдымда отырған балғын бейнелері көз алдымда, енді міне, елді аузына қаратып, төртінші биліктің тізгінін ұстаған бірдей азаматтар, айналайындар, аман болсын!» деп тебіренеді Дәмегул апай.

Иә, дәл осылай әр шәкірттің көңілінің қыл пернесін басып, әрқайсысының өн бойындағы талантының көзін ашып, олардың келешегін алыстан шолып, әрдайым жақсылыққа бағыттап, ізгілікке баулыған Дәмегул Сердалықызының қоңыр жұмсақ үні құлағымызда, ал ақ тілеулі әжеге ұқсаған мейірбан бейнесі көз алдымызда. Дәмегул апайдың зейнеткерлік демалысқа шығып, журфак

аудиториясына дәріс оқымағанына да он жыл уақыт өтіпті. Демек, үшінші рет қабылданған студенттер үшінші курс оқиды. Алдыңғы екі рет қабылданғандар бітіріп кетті. Міне, олар біздің қазақ көсемсөзшілеріне сапалы білім мен саналы тәрбие беретін киелі білім ордасында осындай ақ тілеулі әже ұстаздың сабақ бергенін бірі білсе, бірі білмейді. Ал ардагер ұстазды таныстырып, ол кісінің ерекше тәлімгерлік қасиеттері мен білім берудегі дәстүр мен жаңашылдықты ұштастырған ұтымды әдістерін тілге тиек етіп баяндау, тіпті, өзіміз сол кісіден үйреніп, дәріскерлік тәжірибемізде тиімді пайдаланып жүрген амал-тәсілдерін тәрбие сағаттарында арнайы сөз ету – кәсіби борыш, шәкірттік парыз.

Дәмегул апай бізді 1983 жылы талапкерлік құжатымызбен қабылдап алған, сондықтан да әлі күнге көзімізге оттай басылатын, айрықша ыстық көрінетін туған адамымыздай болып

кеткен кісі. Біздің әрбір жақсылығымызды жарқыратып айтып, өзі соған шын жүректен қуанып жүретінін қайтерсің...

Кейін Дәмегул апайдың өкшесін басып, факультетке сабақ беруге келдім. Ұшан-теңіздей көптеген ұлағат үйрендім. Сол үшін ізгі педагогті «Шамшырақ апай» деп атадым. Бір кездері Дәмегул апай ақ кимешек киіп, «Наурыз» мейрамында шашу шашты. Сол сәтте мен ақ кимешегі ақ дидарына жарасып, ақ ниетімен астасқан апайды ақ тілеулі әже ұстазға ұқсаттым. Дәмегул апайдың «Газеттің тілі мен стилі» деген пәні бір төбе, қалған басқа пәндері бір төбе еді. «Газеттің тілі мен стилі» апайдың өзімен бірге туылғандай төл пәні болып елестейтін маған. Эдвайзерлік тобымның студенттері сол пәнді таңдауын қадағалап, шырылдап жүретінімін. Апайдан сол пәнді оқып, өткір тілді, озық ойлы журналист болып шыққан Нұрболат Аманжолов, Бану Әділжанова, Торғын Тұрлыбаева сынды факультет түлектерін мақтан тұтамыз.

Дәмегул апайдың болмысындағы бір ғажап қасиет – жер қозғалса қозғалмайтын бірқалыпты, ашық-жарқын, сабырлы да салмақты жібектей биязы мінезі, әр сөзін байқап сөйлеп, байсалдылықпен тіл қататын орнықтылығы, қандай төтенше жағдай туындаса да байыппен, аспай-саспай рет-ретімен тындыратындығы. Осынау таңғажайып көркем мінездің иесі – талай-талай талантты тұлғаларды тәрбиелеген қазақ білімінің қара шаңырағындағы дәріскерлік кәсіптің көзі тірі киесі іспетті.

Иә, Дәмегул апай – бір әулеттің аяулы перзенті, бірнеше ұстаздың сүйікті шәкірті. Осындай орнықты да ойлы ұстазды өмірге әкеліп, әлпештеп өсірген қандай ата-ана, білім беріп, тәрбиелеген қандай ұстаздар? «Шайымкүл әже қолы берекелі, дастарханы мол, пейілі қазақтың

дархан даласындай кең, өмірінде қабағын шытып көрмеген кісі еді. 1986 жылы ол кісі құптан намазын оқып жатқанда 82 жасында дүниеден озды. Ал анам Сейітжамал өткір, қолы шебер, өте ұқыпты адам еді. Екеуі де еңбекқор болатын. Әкем Сердалы 53 жасында қайтыс болған кезде мен небәрі үш жаста екенмін. Ол кісінің келбеті еміс-еміс қана есімде. Сол екі бірдей ана мені қанаттыға қақтырмай, тұмсықтыға шоқыттырмай, ешкімнен кем етпей ел қатарлы өсірді. Екеуіне де өмір бойы қарыздармын. Ал менің нағыз ұстаздарым – еңбек жолына баулып, қызметке қабылдап, дәріскерлікке үйреткен Қайыржан Бекхожин, Тауман Амандосов, Темірбек Қожакеев, Әбілфайыз Ыдырысов ағайлар. Журналистика факультеті үшін намысты қолдан бермеуді, факультет студенттерін қажет жерде қорғауды, аямайтын жерде темірдей тәртіпке сүйеніп қатал болуды сол кісілерден үйрендік».

Баялиева апайдың басты қағидасы бойынша: «Ұстаздың міндеті, парызы, борышы – адам қалыптастыру, шынайы, адал, ізгі тұлға тәрбиелеу. Ақпарат майданының жауынгерлері ғана тазалықты, ізгілікті, әділдікті іздейді, тіпті, сол үшін құрбандыққа барады. Өйткені, журналистер сол ізгілікті, адалдықты, шынайылықты ту етіп ұстап дәріптейтін қоғамға жарық түсіретін, сәуле шашатын шоғрақшылар».

Ендеше, қазақ журналистикасының қара шаңырағында еңбек ететін ұстаздар да, білім алатын шәкірттер де Дәмегул апайдай ақ тілеулі әже ұстаздан өнеге алып, ізгіліктің інжу-маржанын теріп, қазақ еліне қастерлеп, ұсынып жүрсе екен!

Жидегүл ӘБДІЖӘДІЛҚЫЗЫ,
фил. ғ. к., журналистика
факультетінің доценті

Жапнай ашық онлайн курстар (МООС) – электрондық оқыту білім беру маршруттарын дараландыруға және виртуалды академиялық ұтқырлықты қолдау саясатын жүзеге асыруға мүмкіндік береді. МООС бүкіл топпен де, жекелеген ынталы және дарынды студенттермен де тақырыпты терең зерттеуге, оқу пәндерінің мазмұнын кеңейтуге, тереңдетуге өте қолайлы.

Бүгінгі таңда МООС-қа жүгіну пәннің жеке бөлімдерін егжей-тегжейлі қарастыруға мүмкіндік береді. Сондықтан Шетел филологиясы және аударма ісі кафедрасы оқытушылары дәстүрлі оқыту әдісімен қатар Coursera порталындағы бірнеше онлайн курстарды тақырыпқа сәйкестік деңгейіне қарай қолдану тәжірибесін қолға алған еді. Мәселен «Scientific writing» пәні бойынша ЖАОК «Project: Writing a Research Paper», «Grammar in Use / Normative Grammar of FL in practice» пәнін бойынша ЖАОК «Learn English: Intermediate Grammar», «English for Academic Purposes» пәні бойынша ЖАОК «Writing in English at University» оқу үдерісіне интеграциялау тәжірибесін қолданып отыр. Осы мамандық бойынша алынған дағдылар олардың кәсіби шеберлігіне септігін тигізеді деген ойдамыз.

Осы пәндер бойынша оқытылатын жаппай ашық онлайн курстар студенттерге кәсіби салада жетістікке жетуге мүмкіндік береді. Олар академиялық зерттеулер жүргізуге және өз идеяларын академиялық форматта нақты жеткізуге үйренеді. Курс соңында дипломдық жоба дайындап, ол жобада осы курстарда алынған барлық білімін таңдалған тақырып бойынша аяқталған зерттеу жұмысын дайындайды. Студенттің өзіндік жұмысын құрылымды, жүйелі және

басқарылатын етеді, бұл студенттермен жұмыс кезінде маңызды өзін-өзі тәрбиелеу және өзін-өзі ұйымдастыру құзыреттерін қалыптастырады.

Жапнай ашық онлайн курстардың артықшылығы сертификат алу үшін практикалық жобаны сәтті аяқтау болып табылады. Бұл студенттердің зерттеу әрекеттерін ұйымдастыруы бойынша жұмыс құралы бола алады. Студенттер – өзіңіз таңдаған академиялық тақырыбы

МООС ПӘНДЕРІН ОҚУ ҮДЕРІСІНЕ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ

бойынша зерттеу жүргізеді, әдебиеттерді саралауға мүмкіндік беретін қысқартылған, аннотациялық библиография жасайды, зерттеудің ғылыми-тұжырымдамалық құрылымын: проблеманы, міндеттерді, мақсаттарды, объектіні, пәнді, гипотезаны, әдіснамалық негізді, жетекші идеяны, зерттеу әдістерін, зерттеу жаңашылдығын, теориялық және практикалық тұрғыдан анықтап, дұрыс тұжырым жасай алады.

Алайда жаппай ашық онлайн курстарда студенттердің уақытын жоспарлау кейде қолайлы бола бермейді. Көптеген курстарда уақыт шектеулі болғандықтан, кейбір материалдарға қол жетімділік (аралық тесттер) тек белгілі бір мерзімге беріледі, содан кейін олармен жұмыс істеу мүмкін болмайды.

Кез келген тәжірибенің пайдалы, қажетті, өмірлік сабағы барын ескерсек, МООС-пен жұмыс істей білу, оны өз еңбегіне қарай тиімді пайдалану, сөзсіз, үлкен маңызы бар тәжірибе болатыны белгілі.

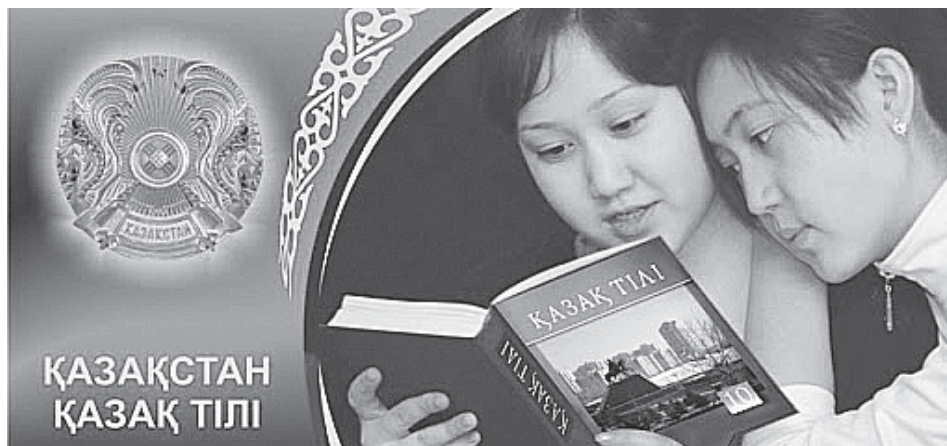
А. ЖАПАРОВА, PhD доктор,
И. АЗИМБАЕВА,
аға оқытушы,
Шетел филологиясы және
аударма ісі кафедрасы

Жалғасы. Басы 1-бетте

Осыған байланысты Қазақстанның жер-жерінде, әр облысында аталмыш мереке кең көлемде аталып өтіледі. Мысалы, бір мекеме қызметкерлері сенбілік ұйымдастырса, екінші біреуі дөңгелек үстел, ал енді біреулері тілге қатысты конкурс ұйымдастырып, осындай сипатта атап өтіп жатады.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті ЖОО-ға дейінгі білім беру факультетінің шетелдіктердің тілдік және жалпы білім беру дайындығы кафедрасы бірнеше жыл қатарынан бұл мерекені тойлауды назардан тыс қалдырған емес. Жыл сайын «Тіл – мемлекет тірегі», «Тіл – татулық тірегі», «22 қыркүйек – Қазақстан халықтарының тілдері күні» т.б. осындай тақырыпта мәдени диалог түрінде дөңгелек үстел, кураторлық сағат, жиналыс форматтарында айтулы мерекені атап өтуді дәстүрге айналдырған. Біздің факультетте негізінен шетелден келген азаматтар білім алады. Аталмыш шара қазақ тілінің бүгінгі мен болашағы және әр тілдің бірегейлігі мен өзгешелігін ашуға бағытталған. Сонымен қатар мұндай шаралардың мақсаты факультетте білім

ТІЛДЕР МЕРЕКЕСІ

алатын шетелдіктерді Қазақстанда аталып өтілетін мерекелермен таныстыру және де мемлекеттік тіл мәртебесін ұғындыру, өзге ұлттар тілінің де құндылығының жоғары екендігін түсіндіру, Қазақстанның тілін, тарихын және мәдениетін құрметтеуге үйрету. Себебі Қазақстанда әртүрлі диаспора өкілдері тұрады. Дегенмен де Қазақстанды мекендейтін әртүрлі ұлт өкілдерінің мемлекеттік тіл – қазақ тілін

білуі керектігі басты міндет екендігі де айтылып отырады.

Жыл сайын дәстүрлі түрде шетелдік тыңдаушыларға арналған «Тілдер» мерекесі қарсаңында өтетін аталмыш шарада мемлекеттік тіл туралы оралымды ой тасталып, тұшымды пікірлер айтылады.

Міне, осындай тақырыпта өтетін тәрбиелік іс-шаралар арқылы кафедра

мүшелері шетелдік тыңдаушыларды Қазақстан Республикасының мерекелік күндерімен, тілімен, тұрмыс-тіршілігімен, мемлекеттің саяси бағытымен, дәстүрлерімен таныстырып, тақырыпқа байланысты деректерге қысқаша тоқталып, техниканың көмегіне жүгіне отырып, бейнематриалдар көрсету арқылы осындай жиында айтылған ой-пікірлерді қорытындылайды.

Қазіргі уақытта Қазақстан тек экономика саласында ғана емес, сонымен қоса білім, ғылым және мәдениет салаларында да айтулы жетістіктерге жетіп жатқандығы, біріншіден, тәуелсіздігіміздің арқасында.

Осындай мемлекеттік тілді дәріптейтін «Тілдер» мерекесі, сонымен қоса алаш азаматы, баға жетпес ғалым А. Байтұрсынұлының туған күні құтты болсын!

Елдігіміз бен туған тіліміз мәңгі жасай берсін!

**М. ЕШИМОВ, филол. ғ. к.,
С. НҰРТІЛЕУОВА,
аға оқытушы,**

шетелдіктердің тілдік және жалпы білім беру дайындығы кафедрасы

С 1998-го года в Казахстане отмечается поистине всенародный праздник – День языков народа Казахстана. На кафедре языковой и общеобразовательной подготовки иностранцев факультета довузовского образования КазНУ им. аль-Фараби этот праздник чтят особо, отмечая различными тематическими мероприятиями.

В заглавие статьи неслучайно вынесены слова классика мировой литературы Чингиза Айтматова: Знание и владение языками – путь к постижению мировой культуры, созданной на протяжении всего развития человечества. Трудно переоценить роль языка в истории народа. Язык – опора дружбы, язык – особый инструмент, способствующий сближению народов.

Праздничная дата была инициирована первым Президентом страны, Елбасы Нурсултаном Назарбаевым. Необходимость этого шага была обусловлена тем, что Казахстан – многонациональное государство. По официальным данным, исторически на территории нашей страны проживает более 100 национальностей. Все народы имеют возможность и неотъемлемое право говорить на своём родном языке, исповедовать свою религию, развивать традиции своей самобытной культуры. Поэтому важность существования такого праздника трудно переоценить.

Сегодня, когда в мире происходят негативные процессы, необходимо сохранять атмосферу взаимопонимания и почтительности. Чувство взаимоуважения

«БЕССМЕРТНОЕ НАРОДА - В ЕГО ЯЗЫКЕ»

представителей разных национальностей может существовать только в обществе, обладающем глубокими духовными ценностями. Именно язык является душой народа. Сегодня мы с гордостью можем сказать, что в нашем государстве создаются условия для того, чтобы все, кто проживает здесь, чувствовали Казахстан своей родиной. Свидетельством тому и многогранная работа, проводимая Ассамблеей народов Казахстана, созданная так же первым Президентом в 1990-м году.

Принципы государственной языковой политики определены в Конституции Республики Казахстан, в законах РК «Об образовании» и «О языках в РК». В «Государственной программе функционирования и развития языков на 2005-2010 гг. Статья 6 Закона о языках гласит: «Каждый гражданин РК имеет право на пользование родным языком, на свободный выбор языка общения, воспитания, обучения и творчества». На переднем плане реализации государственной политики в этой сфере находятся образовательные учреждения.

На кафедре языковой и общеобразовательной подготовки иностранцев факультета довузовского образования Казахского национального университета имени аль-Фараби проходят подготовку студенты из разных стран мира. Они приезжают к нам на учебу, преследуя различные цели, включая: продолжение обучения в вузах Казахстана, желание заниматься бизнесом в нашей

стране, использование полученных знаний для развития добрососедских отношений своих стран с нашей и др. Все слушатели, согласно учебной программе, должны изучить не только выбранный язык – казахский или русский. Для тех, кто изучает русский, обязательным является знакомство с казахским языком и наоборот. Также обучение предполагает изучение истории и культуры Казахстана. Необходимо отметить, что большинство слушателей с большим интересом относятся к процессу познания исторических и культурных реалий страны обучения.

Преподавателями факультета проводится большая воспитательная работа, направленная не только на то, чтобы студенты-иностранцы узнали о нашей стране. Кураторы-эдвайзеры стараются воспитывать в них уважительное отношение друг к другу. Так, на мероприятиях, посвящённых празднику Дня языков народа Казахстана, слушатели факультета не только узнают о нашей стране, но и с удовольствием сами рассказывают об истории, культуре и традициях своих народов. Уже стало доброй традицией отмечать этот праздник в течение недели. Программа праздника, посвящённого Дню языков народа Казахстана, включает проведение различных по форматам мероприятий. Это отдельные круглые столы на казахском и на русском языках для студентов различного уровня владения языком, просмотры тематических фильмов, презентации, подготовленные самими студентами

продвинутого уровня обучения под руководством преподавателей...

Идеей уважения к языку и культуре каждого народа пронизана вся воспитательная работа с иностранными студентами. В течение всего периода обучения слушатели демонстрируют не только знания, полученные в стенах университета, выступая на русском или казахском языках. Учащиеся с удовольствием наряжаются в свои национальные костюмы, поют песни, играют на национальных инструментах, знакомят с народными танцами. С особым воодушевлением студенты-иностранцы рассказывают об интересных фактах, связанных с их родной культурой и языком: китайским, корейским, японским, турецким... Каждый изучающий иностранный язык, даже не будучи специалистом-филологом, невольно обращает внимание на схожие реалии абсолютно разных языков. Наши студенты-иностранцы под руководством преподавателей-лингвистов систематизируют эти наблюдения и впоследствии публикуют их, участвуя в конференции «Фараби әлемі». Резюмируя всё вышесказанное, можно с уверенностью сказать, что по объективным причинам День языков народов Казахстана на факультете довузовского образования является одним из самых главных.

**А. АХМЕДОВА,
старший преподаватель;**

**А. САДЕНОВА,
заведующий кафедрой языковой и общеобразовательной подготовки иностранцев факультета довузовского образования**

ҚазҰУ-да ғалым, профессор Әбілфайыз Ыдырысовтың атындағы арнайы дәрісханасы ашылады

ҚАРА ШАҢЫРАҚТЫҢ КЕШЕГІ СТУДЕНТІ – БҮГІНГІ ҰЛТТЫҚ АКАДЕМИЯНЫҢ АКАДЕМИГІ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Тарих, археология және этнология факультетінің Қазақстан тарихы кафедрасының меңгерушісі, тарих ғылымдарының докторы, профессор – Берекет Бақытжанұлы Кәрібаев 2020 жылдың маусым айының 21 күні өткен ҚР Ұлттық Ғылым Академиясының кезекті сайлауында академик болып сайланды. Ғалымды осындай жетістігімен құттықтай отыра, оның ғылыми шығармашылығымен оқырмандарымызды таныстыра кетелік.

Ол 1985 жылы С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің тарих факультетіне оқуға түсіп, оны 1990 жылы «тарихшы және қоғамтану пәндерінің оқытушысы» мамандығы бойынша үздік дипломмен аяқтайды. Жолдама бойынша ол жас маман ретінде өзі маманданған тарих факультетінің Қазақ ССР тарихы кафедрасына ассистент қызметіне қалдырылады. Содан бері ғылыми-педагогикалық жолда баспалдақтардан өтіп, бүгінде сол кафедраны басқарып отыр.

1998 жылы «Егеменді Қазақстан» газетінің тапсырыс беруімен Қазақ тарихындағы Керей хан, Жәнібек хан, Бұрындық хан, Қасым хан және т.б. жеке тарихи тұлғаларға байланысты сериялы жарияланымдар жарияланды. Сөйтіп 1998 жылдың аяғында «Егемен Қазақстан» газетінің лауреаты атанды. 2015 жылы «Кітап мәдениетін дамытуға қосқан зор үлесі үшін» алтын медалімен және «2015 жылғы ЖОО үздік оқытушысы» медалімен марапатталды. 2016 жылы «Құрмет» орденімен марапатталды. Сонымен бірге «Жалаңтөс батыр», «Бұхарбай батыр» және тағы басқа он шақты медалдарының иегері.

2017-2019 жж. әл-Фараби атындағы ҚазҰУ жанындағы «тарих», «археология және этнология» және «түркология» мамандықтары бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін беретін ғылыми кеңестің төрағасы, ал 2018-2020 жж. Ұлттық Ғылыми Кеңестің мүшесі болды. Б.Б. Кәрібаев 50-ге жуық

Халықаралық және Республикалық ғылыми конференцияларға қатысып, онда XIII-XVIII ғғ. Қазақстан тарихының этникалық, саяси, мемлекеттік тарихы мәселелері, қазақ тарихындағы тұлғалар тарихы жөнінде баяндамалар жасады. Ғалым ағамыз тек Қазақ хандығының құрылу тарихын зерттеумен шектеліп қалған жоқ, оның зерттеу диапазоны ауқымды. Ол XIII ғасырдан – XVIII ғасырлар аралығын қамтитын, зерттеуді қажет ететін өзекті мәселелермен айналысуда, атап айтсақ, Алтын Орда дәуіріндегі саяси, этникалық, жеке тұлғалар тарихы, XIV-XV ғғ. Қазақстан аумағындағы мемлекеттік құрылымдар тарихы, Қазақ хандығының құрылуы мен күшеюі тарихы, XV-XVIII ғғ. қазақ тарихының мәселелері, Қазақ этногенезі мен «қазақ» этнонимінің мәселелері, Қазақ тарихындағы тұлғалар тарихы, Қазақстан аумағындағы мемлекеттік тарихы және т.б.

Бұрынғы С.М. Киров атындағы ҚазМУ-дың, қазіргі әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың тарих факультетінің студенті Берекет Бақытжанұлы – бүгінгі ҚР Ұлттық Ғылым Академиясының академигі. Ия, «қара шаңырақтың» кешегі студенті атанған Б.Б. Кәрібаев ғылымның осындай шыңына жетуде, талмай еңбек ету мен қажымайтын қайраттың арқасында жетті. Жас маман ретінде жәй ассистент қызметінен бастап, аға оқытушы, доцент, профессор секілді қызметтік сатылардан өтті. Ол ғылым жолында, үлкен дәрежеге

Б.Б. Кәрібаев жалпы саны 600-ден астам ғылыми, ғылыми-көпшілік жұмыстар мен оқу, оқу-әдістемелік құралдардың авторы. Оның ішінде жеке 10 монографиялық кітаптың, 40-тан аса авторлық ұжыммен жазылған кітаптардың, 4 тарихи анимациялық фильмнің сценарийінің авторы.

Бірден емес, біртіндеп ғылыми ізденістері мен зерттеулері нәтижесіндегі ғылыми еңбектерінің арқасында төменнен жоғарыға баспалдақпен көтерілгендей көтерілді.

Оның зерттеулері нәтижесінде дүниеге келген ғылыми мұрасы саналатын еңбектері қазақ тарихында құнды. Елуді еңсерген ел ағасы 2020 жылдың маусым айында өткен Ұлттық Академияның кезекті сайлауында ҚР Ұлттық Ғылым Академиясының академигі атанды. Академик ағамызды Қазақстан тарихы кафедрасының ұжымы құттықтай отырып, шығармашылық табыс, мықты денсаулық, отбасылық бақыт тілейді.

Г. ҚОЗҒАМБАЕВА,
Қазақстан тарихы кафедрасының доценті, т.ғ.к.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің әскери кафедрасында запастағы офицерлерді даярлау бағдарламасына сәйкес шілде-тамыз айларында толық оқу курсынан өткен студенттермен оқу жиындары өткізілді. Коронавирус пандемиясына байланысты жиын онлайн режимде өткізілуде.

Биыл оқу жиынына ҚазҰУ-дың әскери кафедрасында келесі әскери-есептік мамандықтар бойынша оқитын студенттер тартылуда. Олар: құрлық ӘШҚК әскерлерінің офицерлері, мотоатқыштар бөлімшелерінің командирлері, тәрбие құрылымдарының офицерлері, әскери психологтар, әскери журналистер және денешынықтыру дайындығы мен спортты ұйымдастыру жөніндегі офицерлер. Елімізде қалыптасқан эпидемиологиялық жағдайды ескере отырып, әскери кафедра бастығы полковник О.В. Ажимов бекіткен «Қашықтықтан оқыту режимінде сабақтар өткізу туралы» нұсқаулыққа сәйкес сабақтар онлайн форматта өткізілді.

Карантин жеңілдеген соң, барлық санитарлық-эпидемиологиялық талаптарды сақтай отырып, тамыздың

КУРСАНТТАРДЫҢ ӘСКЕРИ ОҚУ ЖИЫНЫ

екінші жартысында Құрлық әскерлері әскери институтының полигонында әскери кафедра курсанттары атыс қаруынан атысудың оқу-жаттығу шараларына қатысты. Құрлық әскерлерінің ӘШҚК әскерлері үшін запастағы офицерлер бағдарламасы бойынша оқитын курсанттар «ЗУ-23» зениттік қондырғысынан жауынгерлік атыстарды орындады. Сондай-ақ осы кезеңде техникалық, саптық және арнайы дайындық бойынша тәжірибелік сабақтар өткізілді.

Онлайн форматтағы оқу жиындарында әскери-патриоттық және мәдени-демалыс іс-шараларының үлкен бағдарламасы ұйымдастырылды. Бұл әскери-техникалық викториналар, дебаттар мен турнирлер, тақырыптық кештер, психологиялық тренингтер. Барлық оқу взводтарымен бейнеконференция режимінде «Менің позициям!» атты пікірсайыс өтті. Сонымен қатар, әскери кафедра оқытушылары әскери тарих жайында онлайн әңгімелер, әскери-патриоттық бағыттағы кинофильмдер мен кітаптарды талқылады.

Әр оқу бөлімшесі онлайн форматтарда «Әскери іске үйренеміз!» атты жауынгерлік парақшалар, фотогазеттер, бейнероликтер шығарды.

Курсанттар әскери істің жақсы білімі мен дағдыларын көрсете отырып,

дайындықтың теориялық және тәжірибелік бөлігін сәтті игеріп қана қоймай, өздік дайындықта және кафедра өткізген іс-шараларда белсенділік танытты.

Әскери кафедра

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректораты

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Бас редактор: Досжан БАЛАБЕКҰЛЫ
Тілшілер: Айнұр АҚЫНБАЕВА, Светлана ӨМІРҒАЛЕЕВА
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Гүлмира БЕКБЕРДИЕВА, Ағила ШУРИЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

050040, Алматы қ., әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 11-қабат, №1104 бөлме.
Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 11-94, тікелей: 377-31-48.

Электронды мекенжай: **kazuniver2016gazeta@gmail.com**

Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. АҚ "Алматы-Болашақ" баспаханасында басылды.

Бағасы келісім бойынша. Таралымы 1000 дана

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Қазақ университетіне» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.